

Ringegrensener for primærhelsetjenesten

Kjell Torgeir Stokke
Füerst Medisinsk Laboratorium

NKK-møtet mars 2011

1

Hva skiller sykehus og allmennpraksis?

I Sykehus

- Alltid noen til stede på post
- Pasienten i de beste hender
 - Inneliggende og omgitt av kompetanse
- Nærhet til laboratoriet
 - Enklere kontroll og oppfølging

2

Hva skiller sykehus og allmennpraksis?

II Allmennpraksis

- Kontoret ofte stengt
 - enkelte dager
 - kvelds- og nattetid
- Hva da?
 - Vente til neste dag? (Hva hvis fredag?)
 - Ringe lege på mobiltelefon?
 - Ringe pasient?
 - Ringe legevakt?

3

Hvilke ringegrensener har Füerst?

Analyse	Lav	Høy	Analyse	Lav	Høy
Hemoglobin	<7,0	>20,0	Glukose		>20
Leukocytter	<2,0		Glukose, kapillær		>20
Nøytrofile	<0,5		Lipase		>150
Trombocytter	<15		(Fritt T4	<4?	>60?)
INR		>7/4,5	Kortisol morgen	<50	
CRP		>100	Litium		>1,5
Kalium	<2,0	---	Fenobarbital		>170
Natrium	<115		Fenytoin		>120
Kalsium, alb.k.	<1,8	>3,2	Karbamazepin		>65
Magnesium	<0,50		Valproat		>800
Albumin	<20		Digitoksin		>45
Kreatinin		>800			

4

Ringegrensener – ikke indisert for alle analytter

Ringegrensener først og fremst for "det usynlige"

- Derfor ikke ringegrensener for f.eks.
 - Bilirubin - hvis høy, er ikterus synlig
 - langsom stigning, ikke hast
 - ALAT - gradvis, ikterus?
 - akutt abdomen?
- Hvorfor da ringegrensener for lipase – parameter for en "synlig" tilstand?

5

Ringegrensener - primærhelsetjenesten

- Hvorfor ikke ringegrensener for amylase?
 - Høy amylase etterfølges hos oss alltid av analyse av lipase
 - Unngår derved å ringe en makroamylasemi
- Ikke ringegrensener for lav kalsium;
 - gjør alltid først en albumin-korreksjon

6

Legevakt

- Oppsøkende tjeneste
 - Ringer legevakten pasienten før utrykning?
 - Vet de nok om pasienten?
 - Fungerer det?

(Ingen rutine for dette hos Fürst)

7

Ringe pasient

Oftest INR og hematologi, sjeldent andre analyser

- INR – som regel greit
 - Konkret tiltak, pasient takknemlig
 - Notat på svarbrev til revirent – hva som ble sagt
- Hematologi
 - Ulik holdning på laboratoriet (Fürst)
 - Ulik mottakelse hos pasient

8

Budskapet må fremføres med varsomhet,
- faren eventuelt tones ned(?)

- Er det bedre om det er en legevaktlege som eventuelt tar kontakt?

9

”Til lags aat alle kan ingen gjera”
eller

”Dei vil alltid klaga og kyta”

- Vi skulle ikke ha ringt
- Hvorfor ringte vi ikke?

10

”Ekstraordinært stor elgfare”

- De færreste ser en elg
- Enda færre kolliderer med en

•Skal vi sløyfe elgvarslingen av den grunn?

eller

”Farlige svinger”:

- Jeg kjenner denne veien og trenger intet varselskilt
- altså ingen uventet fare (men ble det gitt kliniske opplysninger som viste dét?)

11

• Skulle ikke ha ringt?

- Nøytrofile gr.cytter 0,2 (ringegrense 0,5): Ringt pasient da legekantor stengt. Pasient klaget neste dag – ”unødig uroet”

• Skulle ha ringt?

- ALAT 1604 U/L (Fürst har ikke ringegrense for ALAT) Klage fra legekantoret.

Fakta: Prøve tatt mandag kl. 16.20 (klin. opplysn. ”Akutt abdomen”), hentet neste dag, registrert i lab. tirsd. 13.37, analysert 16.36, elektr. svaroverføring 18.38, svarbrev printet onsd. kl. 07.01. Revirentens innsyn neste mandag kl. 15.34.

12

Ringegrenser

- En hjelp for bioingeniøren
 - ofte kurant på dagtid
 - overfører ansvaret på kveldstid
- Ringegrense ikke synonymt med at det skal ringes
- Vaktlege på laboratoriet?
 - Overtar ansvaret og vurderingen
 - Et "filter" for hva som skal ringes

13

- Bør det fortsatt hete "ringegrenser"?
- "Critical values" = varslingsgrenser?

Kost GJ, Hale KN. Global trends in critical values practices and their harmonization. Clin Chem Lab Med 2011;49(2):167-176.

- 1) Beskriver gjeldende praksis
- 2) Arbeide for harmonisering
- 3) Global konsensus som mål

(Langt igjen, men kanskje vil akkrediteringsstandarden ISO EN 15189 være en god hjelp...?)

14

Sitat fra innledning til gruppeoppgaven:

" komme frem til en *konsensus* når det gjelder *filosofien* bak ringegrenser"

- Konsensus	-	noe "bastant"
- Filosofi	-	noe "mykt"

Uansett eventuell konsensus:

Ringegrenser	-	få oss til å tenke over
		- om vi skal ringe
		- og til hvem

15